

Sözleşme Makamı: Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi

İstihdam Yaratma Odaklı Kooperatif Hibe Programı

Hibe Başvuru Rehberi

Referans Numarası:

ICMPD/2024/3/ENHANCER/CS3/TUR

Başvuru için Son Teslim Tarihi: 31 Ekim 2024

Aslı İngilizce olan belgenin gayri resmi Türkçe çevirisi bilgi amaçlı hazırlanmış olup, çeviriden kaynaklı uyuşmazlık olması durumunda orjinal ismi ile "Guidelines for Grant Applicants" belgesi geçerlidir.

BİLGİ 1

Bu Hibe Programı, Avrupa Birliği'nin "Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı (FRIT)" tarafından fonlanan ve Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD) tarafından uygulanan "Sürdürülebilir Sosyo-Ekonomik Uyum için Girişimcilik Kapasitelerinin Geliştirilmesi (ENHANCER)" (IPA/ 2019/411-568) projesi kapsamında finanse edilmektedir.

ENHANCER Projesi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü ve ICMPD arasında kurulan kurumsal çerçeve iş birliğine dayanarak uygulanmaktadır.

Bu, tüm belgelerin birlikte sunulduğu tek aşamalı bir teklif çağrısıdır.

Sözleşme Makamı olarak ICMPD Kooperatif Hibe Programının idari ve mali açıdan uygulamasından sorumludur. ICMPD, hibe fonlarının doğru kullanımı konusunda nihai sorumluluğa sahiptir ve hibe teklifi çağrı yönetimi, sözleşme ve ödeme prosedürlerinden sorumludur.

Lütfen bu teklif çağrısına yönelik bütçenin geçerliliğinin AB onayına bağlı olduğunu dikkate alınız. Bu nedenle potansiyel başvuru sahiplerine nihai bütçe tutarının AB onayı beklenirken değişebileceğini bilerek proje tekliflerini vermeleri tavsiye edilir.

BİLGİ 2

Yalnızca Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi elektronik başvuru platformu üzerinden yayımlanan orijinal belgelerin ve formların resmi geçerliliği olacağını lütfen dikkate alınız. Diğer platformlarda yayımlanan belge ve formlar Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi'nin sorumluluğunda değildir. Başvuru sahiplerinin belgeleri <https://in-tendhost.co.uk/icmpd.aspx/Tenders/Appraisal> adresinden indirerek doldurulmuş asıllarını sunmaları gerekmektedir.

İçindekiler

KISALTMALAR LİSTESİ	4
1. İSTİHDAM YARATMA ODAKLI KOOPERATİF HİBE PROGRAMI	5
1.1. Arka plan	5
1.2. Programın amaçları ve öncelik alanları	9
1.3. Sözleşme makamı tarafından sağlanacak mali destek.....	9
2. TEKLİF ÇAĞRISINA İLİŞKİN KURALLAR	11
2.1. Uygunluk kriterleri	11
2.2. Etik ve davranış kuralları	19
2.3. Başvurunun nasıl yapılacağı ve izlenecek prosedür	20
2.4. Sözleşme makamının kararının bildirilmesi	27
2.5. Sözleşme makamının hibe verme kararını takiben uygulama koşulları	28
3. EKLER	28

KISALTMALAR LİSTESİ

DGRDA	Bölgesel Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü
ENHANCER	Sürdürülebilir Sosyo-Ekonomik Uyum için Girişimcilik Kapasitelerinin Geliştirilmesi
AB	Avrupa Birliği
FRİT	Türkiye'deki Mülteciler için AB Mali Yardım Programı
ICA	Uluslararası Kooperatifler Birliği
ICMPD	Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
KOOPBİS	Kooperatif Bilgi Sistemi
LHC	Ev Sahibi Topluluklar
MENA	Orta Doğu ve Kuzey Afrika
TOB	Tarım ve Orman Bakanlığı
TB	Ticaret Bakanlığı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
SMMM	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
GKSS	Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
BM	Birleşmiş Milletler
YMM	Yeminli Mali Müşavir

1. İSTİHDAM YARATMA ODAKLI KOOPERATİF HİBE PROGRAMI

1.1. ARKA PLAN

Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD), 21 üye devletten ve 400'dan fazla personelden oluşan uluslararası bir kuruluştur. Dünya genelinde 90'dan fazla ülkede faaliyet gösteren kuruluş, göç yolları üzerinde etkili iş birliği ve ortaklıklar oluşturmak amacıyla çalışmalarında bölgesel bir yaklaşım benimsemektedir. Pan-Afrika ve Batı Afrika, Doğu Avrupa ve Orta Asya, Akdeniz, İpek Yolları, Batı Balkanlar ve Türkiye öncelikli bölgeler arasında bulunmaktadır. Kuruluşun göç yönetimi konusunda benimsediği - araştırma, göç diyalogları ve kapasite geliştirme adımlarını yapısal olarak birbirine bağlayan- üç ayaklı yaklaşım dünya genelinde daha iyi göç politikaları geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Merkezi Viyana'da yer alan kuruluşun Brüksel'de bir misyonu, Malta'da ve İstanbul'da birer bölge ofisi ve birçok ülkede proje ofisleri bulunmaktadır. ICMPD, iki taraflı bağışçıların yanı sıra, üye devletlerinden, Avrupa Komisyonu'ndan, BM'den ve çok taraflı diğer kuruluşlardan fon sağlamaktadır. 1993 yılında kurulan ICMPD, BM'de gözlemci statüsüne sahiptir ve AB kurumları ile BM kuruluşları dahil olmak üzere 700'den fazla ortakla iş birliği yapmaktadır. ICMPD, T.C Hükümetinin göç politikalarına yönelik çalışmalarına destek olmakta ve ülkedeki göç ve mülteci konularında teknik yardım sunmaktadır.

Türkiye, Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin (GKSS) sayısının 3,1 milyonu geçmesiyle birlikte dünyada en fazla mülteci nüfusuna ev sahipliği yapan ülke haline gelmiştir. Suriyeli nüfus, Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki büyük şehirlerde yoğun olmak üzere kırsal ve kentsel alanlarda yaşamaktadır. Türkiye, "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu" (2013 yılında yürürlüğe giren 6458 sayılı Kanun) ve bu kanuna dayanan geçici koruma yönetmeliği çerçevesinde, GKSS'lere eğitim ve istihdam fırsatlarının yanı sıra sağlık hizmetleri ve sosyal hizmetler sunmaya devam etmektedir. Ayrıca, Uluslararası Kuruluşlar da sağlanan fonlar aracılığıyla farklı projeler geliştirerek GKSS'leri ve Türkiye'nin çabalarını desteklemektedir. Suriye krizi devam ederken insani yardım perspektifinden sosyo-ekonomik uyuma ve GKSS'lerin geçim kaynaklarını desteklemeye doğru bir kayma olmuştur. Bu doğrultuda, değer zinciri analizi, iş gücü piyasası değerlendirme çalışmaları ve girişimcilik destekleri gibi faaliyetler, ekonomik büyüme ve iş yaratma potansiyeline katkılarının tespit edilmesi bakımından daha kritik bir hale gelmiştir.

Bu bağlamda, ICMPD, Ocak 2020 itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü ile yakın bir iş birliğiyle Avrupa Birliği finansmanlı "Sürdürülebilir Sosyo-Ekonomik Entegrasyon için Girişimcilik Kapasitesinin İyileştirilmesi (ENHANCER) Projesini" uygulamaya başlamıştır. AB'nin Türkiye'deki Mülteciler için Yardım Programı (FRIT), Avrupa Birliği Konseyi'nin Türkiye'deki Geçici Koruma Sağlanan Suriyelileri desteklemek için önemli ölçüde ek finansman sağlanması yönündeki çağrısına cevaben 2016 yılında oluşturulmuştur. FRIT, Türkiye'deki GKSS'ler ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarının kapsamlı ve koordineli bir şekilde karşılanmasını sağlamak üzere tasarlanmış olup iki dilim halinde toplam 6 milyar Avro'luk bir bütçeye sahip ortak bir koordinasyon mekanizması sunmaktadır.

ENHANCER Projesinin amacı, Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin ve Ev Sahibi Toplulukların¹ sürdürülebilir ve büyütebilecekleri iş mecraları ve istihdam alanları oluşturarak iş hayatına dahil olmalarını sağlamaktır. Projenin kapsamı pek çok farklı bölge, sektör ve sosyo-kültürel alana uyarlanarak uygulanabilecek modüler strateji ve faaliyetler içermektedir.

Bu anlamda, projenin özel hedefleri şu şekilde tanımlanmaktadır:

- (i) GKSS'lerin ve Ev Sahibi Toplulukların girişimcilik faaliyetlerine katılımını artırmak üzere yerel ürün ve pazarların ötesinde ticari potansiyeli daha yüksek, ticari hacme sahip yeni ürün ve pazarlar geliştirebilmelerine olanak sağlayacak desteklerin sunulması. Bu, projenin girişimcilik ayağının odak noktasını oluşturmaktadır,
- (ii) Yerel girişimcilik ekosistemlerinin GKSS'ler ve Ev Sahibi Topluluklar için daha etkili ve kapsayıcı olması. Bu, projenin ekosistem ayağının odak noktasını oluşturmaktadır,
- (iii) Proje kapsamında sosyo-ekonomik entegrasyon ve koordinasyona dair politikalar geliştirilmesi ve

¹ Ev sahibi topluluklar terimi GKSS'lerin yaşadığı ülkenin vatandaşlarını ifade etmektedir.

bu politikaların ulusal, bölgesel ve yerelde yapısal bir şekilde benimsenmesi. Bu, projenin politika ayağının odak noktasını oluşturmaktadır.

- (iv) Piyasa operatörlerinin performansını güçlendirme suretiyle GKSS'ler ve ev sahibi topluluklar için istihdam fırsatlarının artırılması ve yaygınlaştırılması. Bu ise, projenin istihdam yaratma ayağının odak noktasını oluşturmaktadır.

ENHANCER projesi kapsamında Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, Hatay, Kayseri, Konya, İstanbul, İzmir, Mersin ve Şanlıurfa illerinde kayıtlı KOBİ, kooperatif ve kooperatifler birliği (birliklerinin) istihdam yaratma potansiyellerini desteklemek amacıyla toplam 32,5 milyon Avro'luk proje bütçesinin 10,6 milyon Avro'su hibe desteğine ayrılmıştır. Bu hibe programı kapsamında, Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, Hatay, İzmir, İstanbul, Kayseri, Konya, Mersin ve Şanlıurfa'da **kooperatiflere ve kooperatifler birliği (birliklerine)** toplam 2,7 milyon Avro hibe desteği sağlanması planlanmaktadır. Bu hibe desteği ile yaklaşık 120-155 yeni istihdam yaratılması planlanmaktadır.

Türkiye'de Kooperatifler

Kooperatif, ortak ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlar ve istekleri müşterek sahip olunan ve demokratik olarak kontrol edilen bir işletme yoluyla karşılamak üzere gönüllü olarak bir araya gelen insanların oluşturduğu özerk bir teşkilattır². Bir kooperatif, kendisini bir STK'dan (örneğin dernekler, vakıflar) ekonomik faydanın yanı sıra birincil olarak sosyal fayda yaratma amacı gütmesiyle ayırır. Öte yandan, bir kooperatif, yatırımcıların hisseleriyle yalnızca karı maksimize etmek yerine ortakların refahına öncelik vererek kendisini yatırımcı temelli bir şirketten (örneğin limited ve anonim şirketler, komandit şirketler) ayırır.

Kooperatif işletmeleri öncelikle Türkiye'nin (1969'dan beri yürürlükte olan 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu) ile düzenlenmektedir. Bu kanuna göre, Türk vatandaşı olmayanların kooperatiflere ortak olmasını engelleyen herhangi bir yasal kısıtlama bulunmamaktadır. Ana Sözleşme'de "Ortaklık Koşulları" başlıklı bölümde üyelerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması gerektiği belirtilmediği sürece, Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler resmi olarak kooperatif ortağı olabilirler. Ancak, GKSS ortaklar, Yönetim Kurulu veya Denetim Kurulu üyesi olamazlar³. Buna ek olarak, yabancıların üyeliği (GKSS'ler) kooperatifler için yeni bir kavramdır ve Türkiye'deki kurulmuş kooperatiflerin çoğu için GKSS'lerin üyeliği Ana Sözleşme değişikliğini gerektirmektedir. Bu da ilgili bakanlığın ön onayını gerektirir. İstihdam açısından, diğer ticari işletmelerde olduğu gibi, kooperatifler/ kooperatifler birliği (birlikleri) de yasal olarak Geçici Koruma Sağlanan Suriyelileri istihdam edebilmektedir.

Kooperatifler / kooperatifler birliği (birlikleri) birçok farklı sektör ve alanda faaliyet gösterebilir. Şu anda Türkiye'de kooperatifler / kooperatifler birliği (birlikleri) genel amaçlarına göre üç farklı bakanlık tarafından denetlenmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı tarım kooperatiflerini; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı konut kooperatiflerini, Ticaret Bakanlığı ise diğer kooperatif türlerini denetlemektedir. Proje, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı tarafından denetlenen kooperatifleri / kooperatifler birliği (birliklerini) hedeflemektedir. Dolayısıyla aşağıda verilen istatistikler, bu kategorilere giren kooperatifleri kapsamaktadır.

Tablo 1, 2024 yılında uygulama illerindeki² nüfusu ve GKSS sayısını ve 2023 yılına ait işsizlik oranlarını göstermektedir³. Uygulama illerindeki ortalama işsizlik oranı 2023 yılında %10,1'dir ve bu oran Türkiye'deki 2023 yılı işsizlik oranı olan %9,4'ten daha yüksektir.

² <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

³ <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Il-Duzeyinde-Isgucu-Istatistikleri-2023-53838>

Tablo 1 Uygulama İllerindeki İşsizlik Oranı, Toplam Nüfus ve GKSS Sayısı

İller	Nüfus	GKSS sayısı	İşsizlik oranı (%)
Adana	2,270,298	216,425	%14,00
Ankara	5,803,482	89,241	%11,20
Bursa	3,214,571	171,636	%8,30
Gaziantep	2,164,134	430,113	%9,60
Hatay	1,544,640	255,497	%15,60
Kayseri	1,445,683	82,873	%9,50
Konya	2,320,241	120,739	%6,00
İstanbul	15,655,924	530,165	%8,90
İzmir	4,479,525	119,864	%11,40
Mersin	1,938,389	202,180	%7,10
Şanlıurfa	2,213,964	273,019	%9,90
TOPLAM	43,050,851	2,491,752	-

2019 yılı için kooperatiflere ilişkin kamuya açık en güncel veriler, Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanmıştır.4Bu verilere göre Ticaret Bakanlığına kayıtlı en fazla faal kooperatif İzmir'de bulunmaktadır ve bunu İstanbul, Ankara, Bursa ve Hatay izlemektedir. Bu 11 şehrin tümü Türkiye'deki Ticaret Bakanlığı denetimi altındaki faal kooperatiflerin yaklaşık %30'una ev sahipliği yapmaktadır.

Tablo 2 Uygulama İllerindeki Kooperatif ve Ortakların Sayısı

İller	Kooperatif sayısı	Ortak sayısı
Adana	186	24,805
Ankara	355	73,047
Bursa	263	84,944
Gaziantep	124	25,470
Hatay	223	22,044
Kayseri	71	9,778
Konya	113	23,094
İstanbul	393	77,136
İzmir	458	89,923
Mersin	241	28,829
Şanlıurfa	91	27,300
TOPLAM	2,518	486,370

İstihdam Yaratma ve Kooperatifler

Kooperatifler, ekonomik kalkınmada başarılı aktörlerdir, çünkü sadece ticari kuruluşlar olmakla kalmayıp aynı zamanda bir dizi farklı değerle faaliyet gösterirler. Daha önce de belirtildiği gibi kooperatifler, ortak ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaç ve hedeflerini gerçekleştirmek için ortakları tarafından sahip olunan, kontrol edilen ve yönetilen insan merkezli işletmelerdir. Dünyanın dört bir yanındaki kooperatifler adilliği, eşitliği ve sosyal adaleti işletmenin kalbine koyarak, insanların uzun vadeli işler ve refah yaratan sürdürülebilir işletmeler yaratmak için birlikte çalışmasına olanak vermektedir⁵. KOBİ'ler, ekonomi öncüleri, girişimciler ve ilgili kamu kurumları gibi çeşitli kuruluşların ortak çabalarıyla benimsenen kooperatif mekanizmaları, ilgili paydaşlar

⁴ <https://ticaret.gov.tr/data/5d43dac913b876433065529e/illereGoreKooperatifDagilimi.pdf>

⁵ <https://www.ica.coop/en/cooperatives/what-is-a-cooperative>

arasında ekonomik eylemlerinin gücünü artıran önemli bir iş birliği düzeyi yaratır. Bir kooperatif mekanizması, çeşitli aktörler arasında açık ve rasyonel ilişkiler yaratma gücüne sahiptir ve bu da üyelerinin ekonomik şoklara karşı gücünü artırır¹¹. Çeşitli aktörler arasındaki ortaklıklar ve ortak üretim çabaları, kooperatif üyelerine daha çok güç sağlar ve bu da çalışanlara onlar için sürdürülebilir geçim kaynakları yaratabilecek olan istikrar olarak yansır⁶. Kooperatifler, bu şekilde çalışanlar için sürdürülebilir geçim kaynakları yaratmakla kalmaz, farklı geçmişlere sahip insanların birlikte çalışabilecekleri ve uyum sağlayabilecekleri bir alan da yaratır.

Dünya kaynaklarının en iyi şekilde kullanılması ve gelecek nesiller için korunması esasına dayanan **sürdürülebilir kalkınma modeli**, ekonomik, ekolojik, sosyal faktörlerin kesişim noktasında olup, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için son derece önemli bir modeldir. Bunun oluşturulmasında ve sürdürülmesinde toplumun tüm kesimlerine görev düşmektedir. Ancak bu modelin en büyük uygulama organları hükümetler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları olarak belirlenmiştir⁷. Bugün 1 milyarı aşan ortak sayısı ile en büyük sivil toplum kuruluşları kooperatif işletmeleridir ve tüm dünyada ekonomik ve sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesinde ve sürdürülmesinde önemli bir potansiyele sahiptir. Dünya nüfusunun %12'si dünya üzerindeki yaklaşık 3 milyon kooperatife ortak olup; dünyadaki toplam istihdamın %10'u kooperatifler tarafından sağlanmaktadır.

İşsizliğin toplumu bir bütün olarak etkileyen bireysel, sosyal ve ekonomik boyutları vardır ve farklı paydaşlar tarafından uygulanacak ikincil politika ve programları gerektirmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan İşgücü İstatistikleri Raporuna göre, Türkiye'de 15 yaş ve üzeri nüfusta işsizlik oranı Mayıs 2024 tarihi itibarıyla %8,4 olmuştur. 15-24 yaş arası genç nüfus içinde işsizlik oranı %15 olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, kadınların iş gücüne katılımı da %37,1 ile nispeten düşüktür⁸. Aynı zamanda, 3,1 milyon Suriyeli sığınmacının %18,5'inin 15-24 yaş arasında olması, genç işsizliğin yüksek olduğu Türkiye iş gücü piyasası için yeni zorluklar yaratmaktadır⁹. Dolayısıyla bu zorlu ortamda istihdam yaratma çabalarını destekleyici eylemler, büyük önem kazanmaktadır.

Kayıt dışı çalışan sayısını azaltmak ve hem GKSS hem de Ev Sahibi Topluluklar için insana yakışır **yeni iş fırsatları yaratmak** da oldukça önem arz etmektedir. Türkiye'de çalışan tüm Suriyelilerin yaklaşık %92'si (≈1 milyon kişi) kayıt dışı ve düşük vasıflı işlerde çalışmaktadır. Bu kişilerin kabaca %10'u lisans derecesine sahip kişilerden oluşmakta ve vasıflı işlerde çalışabilecek yüksek bir nüfusa karşılık gelmektedir¹⁰. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin sahip olduğu kayıt dışı işler, genellikle güvenlik ve sağlık riskleri olan, çok uzun çalışma saatleri ve asgari ücretin altında verilen ücretler dahil olmak üzere nispeten kötü çalışma koşullarına sahip işlerdir. Yüksek kayıt dışı Suriyeli çalışan sayısı ve Suriyelilerin kötüleşen koşullara rağmen Türkiye'deki kayıt dışı Türk işçileri daha ucuza ikame etmesi, iki toplum arasında bir gerilim yaratmakta ve bu da Suriyelilerin topluma hızlı uyum sağlama şanslarını engellemektedir¹¹.

Kooperatiflerin / kooperatifler birliği (birliklerinin) adil ve eşit istihdam yaratma potansiyellerinin yüksek olması ve Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, Hatay, İzmir, İstanbul, Kayseri, Konya, Mersin ve Şanlıurfa illerinde kooperatif / kooperatifler birliği (birlikleri) sayılarının görece yüksek olmasının yanı sıra, bu iller kaliteli istihdam fırsatlarına erişemeyen yüksek potansiyelli Suriyeli ve Türk gençlerin büyük bir bölümüne de ev sahipliği yapmaktadır. ENHANCER Projesi, aşağıda detayları açıklanan söz konusu hibe desteği ile işsiz gençlerin becerilerini yeni kurulan iş fırsatları ile eşleştirerek kooperatiflerin iş yaratma kapasitelerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

⁶ Cobbaut, Nathalie, et al., (2016) 'Sharing economy, an opportunity for the poorest?: An exploratory study', King Baudouin Foundation

⁷ Nurcan Turan (2005), Üretken Bir İstihdam Yaratılmasında Kooperatif İşletmelerin Potansiyel Katkıları, Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi

⁸ <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Mayis-2024-53522>

⁹ <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

¹⁰ Luis Pinedo Caro, ILO (2020), Syrian Refugees in the Turkish Labour Market, [wcms.738602.pdf \(ilo.org\)](https://www.wcms.738602.pdf)

¹¹ Cobbaut, Nathalie, et al., (2016) 'Sharing economy, an opportunity for the poorest?: An exploratory study', King Baudouin Foundation

1.2. PROGRAMIN AMAÇLARI VE ÖNCELİK ALANLARI

ENHANCER Projesi kapsamındaki İstihdam Yaratma Odaklı Kooperatif Hibesinin ana amacı Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler ve Ev Sahibi Toplulukların sosyo-ekonomik uyum ve geçim fırsatlarını iyileştirmek adına Covid-19 salgını sırasında kooperatiflerin / kooperatifler birliği (birliklerinin) direncini artırırken, Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin çalışan veya ortak olarak kooperatiflere / kooperatifler birliği (birliklerine) katılımını sürdürülebilir bir şekilde arttırmaktır.

Bu teklif çağrısının **genel amacı**, Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, Hatay, İzmir, İstanbul, Kayseri, Konya, Mersin ve Şanlıurfa illerinde yer alan yerel paydaşların iş yaratma çabalarını hibe aracılığıyla arttırmaktır.

Bu teklif çağrısının **özel amacı** ise, hedeflenen illerdeki güçlü, gelecek vaat eden kooperatiflerin / kooperatifler birliği (birliklerinin) büyümesine katkıda bulunmak ve böylece Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler ve Ev Sahibi Topluluklar için sürdürülebilir istihdam yaratmaktır.

Bu sebeple, ek istihdam yaratma (ya da kayıtlı istihdama geçiş) ve buna paralel olarak sürdürülebilir büyüme potansiyeline sahip proje tekliflerine hibe desteği sağlanacaktır.

Tüm proje teklifleri, bu teklif çağrısının özel amacına cevap verir nitelikte olmalıdır.

Proje teklifi, bu teklif çağrısı için belirlenen aşağıdaki **öncelik alanlarından en az iki** tanesini

karşılmalıdır¹². Bu Hibe Programı Kapsamında Öncelikli Alanlar:

- (i) Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler ile Ev Sahibi Topluluklar için sürdürülebilir istihdam yaratmak,
- (ii) Sürdürülebilir istihdam aracılığıyla Geçici Koruma Sağlanan Suriyelileri Türk ekonomisine entegre etmek,
- (iii) Kayıtlı ve insana yakışır iş imkanlarını artırmak,
- (iv) İş ve işçi arasındaki beceri bağlantısını iyileştirmek,
- (v) Kaynak verimliliğinin artırılması ve yeni ortakların veya çalışanların işe alınması yoluyla üretimi artırmak,
- (vi) Yeni ortakların veya çalışanların işe alınması yoluyla iş süreçlerini dijitalleştirmek.

Bu amaçla, kooperatiflere tek seferlik bir destek sunmak yerine, ENHANCER projesi, hibe desteği alacak kooperatifleri / kooperatifler birliği (birliklerini) orta vadede iş geliştirme alanında stratejik paydaşlar olarak görmektedir.

Bu hibe programı kapsamında yaklaşık 20-25 kooperatifin /kooperatifler birliği (birliklerinin) desteklenmesi planlanmaktadır. Bu kooperatifin/ kooperatifler birliği (birliklerinin) ise, %60'ı Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler ve %40'ı Ev Sahibi Topluluklar için olmak üzere 120-155 yeni iş (çalışan veya ortak) yaratması beklenmektedir. Proje teklif çağrısı ayrıca toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşım ile toplam yaratılan istihdamın %25'inin kadın istihdamı olmasını beklemektedir. Lütfen bu yüzdelerin hibe programının genel amacı olduğunu unutmayınız. Toplumsal cinsiyet eşitliğine saygılı, kadın/genç istihdamını artıracak ve Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin istihdamını artıracak projelere öncelik verilecektir.

1.3. SÖZLEŞME MAKAMI TARAFINDAN SAĞLANACAK MALİ DESTEK

Bu teklif çağrısı için ayrılan tahmini toplam tutar **2.700.000 Avro'dur**. Sözleşme makamı, mevcut tüm fonları tahsis etmeme hakkını saklı tutar. Sözleşme makamı, kullanılmayan fonları ENHANCER Projesi kapsamında başka bir hibe programına aktarma hakkını saklı tutar.

Hibelerin Miktarı

¹² Öncelikli alanları seçerken her projede istihdam yaratılması gerektiğini unutmayınız. İstihdam yaratmayan proje teklifleri reddedilecektir.

Bu teklif çağrısı kapsamında talep edilen tüm hibeler aşağıda belirtilen asgari ve azami tutarlar arasında olmalıdır:

- Asgari Tutar: **40,000 Avro**
- Azami Tutar: **110,000 Avro**

Bu teklif çağrısı kapsamında talep edilen tüm hibeler, projenin toplam uygun maliyetlerinin aşağıda belirtilen yüzdeleri arasında olmalıdır:

- Asgari yüzde: Projenin toplam uygun maliyetlerinin **%75'i** (ayrıca bkz. Bölüm 2.1.4)
- Azami yüzde: Projenin toplam uygun maliyetlerinin **%95'i** (ayrıca bkz. Bölüm 2.1.4).

Kalan tutar (Projenin toplam maliyeti ile sözleşme makamından talep edilecek hibe tutarı arasındaki fark), ICMPD ve Avrupa Birliği dışındaki kaynaklardan finanse edilmelidir. **Aynı katkılar bu hibe programı kapsamında uygun değildir ve eş finansman olarak kabul edilmeyecektir.**

Proje teklif çağrısının ilanı, ICMPD tarafından sözleşmeye hak kazanma gibi herhangi bir taahhüt teşkil etmemektedir. Proje teklif çağrısının ilanı, hibeye hak kazanamama durumunda, ICMPD tarafından proje hazırlanması ve sunulması için gerçekleşen maliyetleri ödemeyi gerekli kılmaz.

ÖNEMLİ NOT 1

Başvurulan hibe miktarı, projede gerçekleşmesi planlanan aktiviteler ile orantılı olmalıdır.
Başvuru sahipleri, otomatik olarak mevcut olan azami fon tutarını talep etmemelidir.

2. TEKLİF ÇAĞRISINA İLİŞKİN KURALLAR

Bu rehber, bu teklif çağrısı kapsamında finanse edilecek olan projelerin sunulması, seçilmesi ve uygulanmasına ilişkin kuralları belirlemektedir.

2.1. UYGUNLUK KRİTERLERİ

Uygunluk kriterleri üç grupta toplanmaktadır:

(1) Başvuru sahipleri:

- “**Ana başvuru sahibi**”; Başvuru Formunu sunan kurum (2.1.1),
- **Eş başvuru sahibi/sahipleri** (varsa), **(aksi belirtilmediği sürece ana başvuru sahibi ve eş başvuru sahibi/sahipleri bundan böyle ‘Başvuru Sahibi/Sahipleri’ olarak anılacaktır)** (2.1.1),

(2) Projeler:

Hibe verilebilecek projeler (2.1.3);

(3) Maliyetler:

Proje uygulama aşamasında gerçekleştirilecek maliyet türleri (2.1.4).

2.1.1. Başvuru Sahiplerinin Uygunluğu (Ana başvuru sahibi ve eş başvuru sahibi/sahipleri)

Ana Başvuru Sahibi

Hibe almaya hak kazanabilmek için ana başvuru sahibinin:

- a) yasal olarak bir **kooperatif veya kooperatifler birliği (birlikleri)** olarak kayıtlı olması ve merkezlerinin hedeflenen illerde olması: Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, Hatay, İzmir, İstanbul, Kayseri, Konya, Mersin ve Şanlıurfa; ve
- b) aracı olarak hareket etmeyip projenin hazırlanmasından ve yönetiminden doğrudan sorumlu olması; ve
- c) 15.08.2023 tarihinden önce kurulmuş olması gerekmektedir.

Başvuru sahipleri bireysel olarak ya da eş başvuru sahibi (sahipleri) ile birlikte hareket edebilirler.

Eş Başvuru Sahibi/Sahipleri

Aksi belirtilmedikçe, varsa eş başvuru sahibi ve ana başvuru sahibi bundan sonra birlikte “başvuru sahibi” olarak anılacaktır. Aşağıda eş başvuru sahipleri ile ilgili prensipleri bulabilirsiniz.

- Eş başvuru sahipleri, projenin tasarlanması ve uygulanmasına katılır ve yaptıkları harcamalar ana başvuru sahibinin harcamalarıyla aynı şekilde uygundur.
- Eş başvuru sahipleri yukarıda ana başvuru sahipleri için verilen uygunluk kriterlerini karşılamak zorundadırlar. Eş başvuru sahipleri, ana başvuru sahibiyle aynı ilde kayıtlı olmak zorunda değildir, ancak hedeflenen illerden birinde kayıtlı olmaları gerekir: Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin ve Şanlıurfa.
- Bu teklif çağrısı kapsamında bir projede en fazla 2 eş başvuru sahibi olabilir.

Eş başvuru sahipleri, hibe başvuru formunun yetki kısmını imzalamak zorundadır.

Eş başvuru sahibi/sahipleri (varsa), hibe almaya hak kazanması/kazanmaları durumunda, (ana başvuru sahibi ile birlikte) projenin faydalanıcısı/faydalanıcıları haline gelecektir.

ICMPD, genel prensipler doğrultusunda ve orantılılık ilkesi kapsamında, aşağıdaki durumlarda bulunan başvuru sahiplerinin başvurularını kabul etmeyecektir:

- a) iflas, acz veya tasfiye işlemleri;
- b) vergi veya sosyal güvenlik primi ödemelerine ilişkin yükümlülüklerin ihlali;
- c) yanlış beyan dahil olmak üzere ciddi mesleki suistimal;
- d) sahtecilik;
- e) yolsuzluk;
- f) bir suç örgütüyle ilgili davranış;
- g) kara para aklama veya terörün finansmanı;
- h) terör suçları veya terör faaliyetleriyle bağlantılı suçlar;
- i) çocuk işçiliği ve diğer insan ticareti türleri.

Bu kapsamda, ana başvuru sahipleri ve (varsa) eş-başvuru sahipleri, imzalı bir Doğruluk Beyanı (Ek D) ile uygun olmayan koşullardan birinde olmadıklarını beyan etmekle yükümlüdür.

Hibe kararı sırasında AB'nin kısıtlayıcı tedbirler listelerinde¹³ yer alan başvuru sahipleriyle sözleşme imzalanmaz¹⁴.

Aşağıdaki hususlara dikkat ediniz:

- Siyasi partiler ve bunlara bağlı yapılar bu teklif çağrısı kapsamında ana başvuru sahibi/eş başvuru sahibi olmaya **uygun değildir**.
- Merkezi kamu kurumlarının il/bölge/ilçe müdürlükleri, bu teklif çağrısına ana başvuru sahibi ve eş başvuru sahibi olarak katılamaz, fakat iştirakçi olarak yer alabilirler.

2.1.2. İştirakçiler ve Yükleniciler

Aşağıda yer alan kuruluşlar başvuru sahibi olarak kabul edilmemektedir ve 'Eş başvuru sahibi/sahipleri Yetkilendirmesini' imzalamak zorunda değildir.

- İştirakçiler

Diğer kuruluşlar ya da bireyler projede yer alabilir. Bu tür iştirakçiler, projede gerçek bir rol üstlenir fakat hibeden yararlanamaz. İştirakçiler, Bölüm 2.1.1'de atıfta bulunulan uygunluk kriterlerini taşımak zorunda değildir.

- Yükleniciler

Bu hibe programı kapsamında, projenin amaçlarına hizmet edecek şekilde, faydalanıcıların alt yüklenicilerle sözleşme yapmalarına izin verilmektedir. İştirakçiler proje kapsamında ayrıca yüklenici olamazlar. Yükleniciler, hibe sözleşmesi Ek IV'te belirtilen satın alma kurallarına tabidirler.

¹³ <https://wikis.ec.europa.eu/display/ExactExternalWiki/2.+Basic+rules#id-2.Basicrules-2.4.EUrestrictivemeasures>

¹⁴ Güncel yaptırım listelerine erişim linki www.sanctionsmap.eu. Yaptırımlar haritasının yaptırım rejimlerinin belirlenmesine yönelik bir BT aracı olduğunu unutmayınız. Yaptırımların kaynağı, Resmi Gazetede yayınlanan hukuki tasarruflardır. Yayınlanan hukuki tasarruflarla internet sitesindeki güncellemeler arasında uyumsuzluk olması durumunda Resmi Gazetede yayınlanan versiyon geçerlidir.

2.1.3. Uygun Projeler: Başvuru Konusu Olabilecek Projeler

“Proje” Tanımı:

Proje, planlanan bir amacı gerçekleştirmek için belli bir sürede tamamlanması gereken bir dizi faaliyetten oluşur.

Süre:

Bir projenin başlangıçta planlanan süresi **6 aydan az, 8 aydan fazla** olamaz.

Öncelik Alanları:

Proje teklifi, bu teklif çağrısı için belirlenen aşağıdaki **öncelik alanlarından en az iki** tanesini karşılamalıdır.

- (i) Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler ile Ev Sahibi Topluluklar için sürdürülebilir istihdam yaratmak,
- (ii) Sürdürülebilir istihdam aracılığıyla Geçici Koruma Sağlanan Suriyelileri Türk ekonomisine entegre etmek,
- (iii) Kayıtlı ve insana yakışır iş imkanlarını artırmak,
- (iv) İş ve işçi arasındaki beceri bağlantısını iyileştirmek,
- (v) Kaynak verimliliğinin artırılması ve yeni ortakların veya çalışanların işe alınması yoluyla üretimi artırmak,
- (vi) Yeni ortakların veya çalışanların işe alınması yoluyla iş süreçlerini dijitalleştirmek.

Sektörler veya Temalar:

GKSS’leri Türkiye ekonomisine entegre edecek ve daha çok istihdam yaratma potansiyeline sahip sektörler bu teklif çağrısı kapsamında hedeflenen sektörlerdir.

Aşağıdaki sektörler bu teklif çağrısı kapsamında **uygun değildir**:

- Elektrik ve gaz üretim ve dağıtım;
- Çelik ve kömür endüstrisi;
- Silah üretimi veya ticareti;
- Tütün veya tütün ürünleri imalatı;
- Alkol içerikli ürünlerin üretimi;
- Kumarhane işletmesi veya kumar endüstrisi ile ilgili diğer kuruluşlar;
- Bankacılık, sigorta, finansal hizmetler;
- Para birimi ve mali spekülasyonları içeren faaliyetler; menkul kıymet yatırımı;
- Emlak ile ilgili yatırım.

Yer:

Proje hedeflenen illerin bir veya daha fazlasında gerçekleşmek zorundadır: Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, Hatay, İzmir, İstanbul, Kayseri, Konya, Mersin ve Şanlıurfa.

Proje Türleri:

Teklif edilen projeler, sürdürülebilir işletme büyümesine paralel olarak, Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler ve Ev Sahibi Topluluklar için ek istihdam veya ortaklık yaratmayı yahut kayıtlı istihdama geçişi amaçlamalıdır.

İnsana yakışır ve kayıtlı istihdam yaratan, iş ve işçi arasındaki beceri bağlantısını iyileştiren, yeni çalışanlar istihdam eden, becerilerini geliştiren, sürdürülebilir işlerle tecrübe kazanmalarını sağlayan ve çalışanın kariyerine ve saygınlığına katkıda bulunan projeler, bu çağrı kapsamında uygun projeler olarak kabul edilir.

Aşağıda belirtilenler, bu çağrı kapsamında finanse edilebilecek proje türlerine örnek olup, desteklenecek projeler bu listeyle sınırlı değildir:

- Kapasite geliştirme projeleri kapsamında, ARGE'ye yönelik yatırım, yenilikçilik, teknoloji transferi ve bilişim teknolojisi; uluslararası teknik ve kalite standartları kapsamında sertifika alabilmek için gerekli yatırımlar (örneğin; organik tarım-gıda, Eco-Cert, ISO, TSE);
- Dijitalleşme, uluslararasılaşma ve markalaşma kapsamında alınacak danışmanlık hizmetleri;
- Kapasite geliştirme projeleri kapsamında, aşağıdaki profesyonel danışmanlık hizmetleri:
  - İhracatta rekabet edebilirlik, ihracat yapabilmek için izin işlemleri, gümrük süreçleri, ticari ortak bulma,
  - Pazar payını artırmak ve yeni pazarlara ulaşmak için pazarlama ve pazar geliştirme gibi pazarlama tekniklerini iyileştirme,
  - Ürün tasarımı ve geliştirme,
  - Yeni teknolojiler,
  - Finans erişim,
  - İnsan kaynaklarının geliştirilmesi ve iş başı eğitimler,
- Tasarım/fikir/içerik/ürün geliştirme faaliyetlerine destek;
- Coğrafi işaret danışmanlığı da dahil olmak üzere araştırma ve geliştirme faaliyetleri;
- Kapasite geliştirme projeleri kapsamında, makine ve ekipman alımı; yazılım, donanım belge ve lisanslar (ancak projeler sadece mal alımına yönelik olamaz. Mal alımı geniş çerçevede proje amaçları dahilinde proje aktivitelerinin bir parçası olabilir); alınan ekipmanın nakli;
- Ticarileştirme, finans, yasal danışmanlık, muhasebe, iş geliştirme/iyileştirme, ihracat ve fikri mülkiyet hakkına yönelik kapasite geliştirme ve eğitim programları;
- Kooperatiflerin kapasitelerini güçlendirmeyi de içeren hizmet içi eğitim programları;
- Yeni bilimlerin kurulması (örneğin; dış ticaret, satış/pazarlama, üretim, insan kaynakları, finans/muhasebe);
- Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin Arapça dil becerilerinden faydalanarak özellikle Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde pazar hacmini, müşteri sayısını ve ihracatı artırarak firmanın rekabet edebilirliğini artıran faaliyetler,
- Yeni montaj hatları, üretim araçları/tesisleri/teknikleri aracılığıyla kooperatifin rekabet avantajı sağladığı mevcut üretim hatlarının büyütülmesi/modernizasyonunun yanı sıra üretim birimlerine yatırımlar yapılması;
- Tarımsal üretim ve gıda üretiminde iklim korumaya ve ayak izini asgariye indirecek tekniklerin kullanılması;
- İklimle uyumlu mahsul alımına yönelik ekim yapılması;
- Üretimden kullanıcıya kadar paketleme nakliye gibi tüm süreçlerde ayak izini azaltmaya yönelik dönüşümler;
- Döngüsel ekonomi faaliyetleri; geri dönüşüm, tüketim süreleri ve raf ömrünü uzatmaya yönelik faaliyetler;
- E-ticaret vb. için gereken dijital dönüşüme yönelik faaliyetler;
- Tedarikçilerle etkileşim, envanter yönetimi ve daha büyük işletmelerin tedarik zincirine katılımı dahil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla tedarik zinciri yönetiminde dijitalleşmenin başlatılması veya artırılması;
- İş süreçlerinde tasarım, geliştirme ve müşterilere erişime yönelik dijital teknolojiler kullanarak ürün veya hizmetlerin veya süreçlerin iyileştirilmesi,
- Müşteri ilişkileri yönetimine yönelik dijital pazarlama ve müşteri geribildirim sistemlerinin etkinleştirilmesi,
- Yeni pazarlara, coğrafyalara veya müşteri tiplerine genişleme yoluyla ancak bunlarla sınırlı olmayacak şekilde iş geliştirme ve müşteri edinimi;
- Yeni veya mevcut çalışanların dijital teknolojiler konusunda eğitilmesi ve dijital becerilerin

geliştirilmesi veya dijital dünyada iş yönetimi;

- Kooperatif yönetimi eğitimi, mesleki eğitim, dil eğitimi, sosyal uyum, Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilere yönelik hukuki danışmanlık, toplumsal cinsiyet eşitliğini ana akımlaştırma ve kapasite güçlendirmeye yönelik benzer danışmanlık hizmetleri.

Bütün projeler istihdam ve ekonomik büyümeye katkıda bulunmalıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliğine saygılı, kadın/genç istihdamını artıracak ve Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin istihdamını artıracak projelere öncelik verilecektir.

Aşağıda yer alan proje türleri uygun değildir:

- Sadece veya büyük ölçüde çalıştaylara, seminerlere, konferanslara, kongrelere katılım için bireysel finansman sağlanmasını içeren projeler;
- Sadece veya büyük ölçüde çalışma ya da eğitim kursları için verilecek bireysel burslara yönelik projeler;
- Devlet bütçesinden veya diğer AB programlarından veya diğer kamu fonlardan finanse edilen veya finanse edilme sürecinde olan projeler;
- İş güvenliği, çevrenin korunması, iş gücünün istihdamı konularında Türk mevzuatına uymayan projeler;
- İdeolojik açıdan önyargılı veya doğası gereği partizan olan projeler;
- Siyasi partileri destekleyen veya bunlarla bağlantılı projeler;
- Altyapı projeleri;
- Maliyetleri sözleşme süresi dışında oluşmuş projeler;
- Arazi, bina veya benzeri tesisler ve yapılar satın alma veya kiralama faaliyetleri;
- Başvuru sahibinin hibe almaya hak kazandığına dair sözleşmenin imzalanmasından önce başlamış projeler.

ÖNEMLİ NOT 2

Başvuru sahiplerine (yani ana başvuru sahipleri ve eş başvuru sahibi/sahipleri) yönelik uygunluk şartlarını ele alan 2.1.1. sayılı bölümde belirtildiği gibi ana başvuru sahibi; eş başvuru sahibi/sahipleri ile birlikte projenin uygulanmasından doğrudan sorumlu olmalıdır. Prensipde, başvuru önerileri “orijinal” ve hedef grubun ihtiyaçlarıyla problemlerine “özgü” olmalı ve uygun çözümler ve uygulama yöntemi ile birlikte tasarlanmalıdır. Bu sebeple, aşağıdaki maddelerde belirtilen başvurular kopyala-yapıştır başvuru olarak ele alınabilir ve (bu teklif çağrısının) değerlendirme sürecinde elenebilir;

- projenin kapsamı, bu kapsam açıklanırken kullanılan kelime veya cümleler aynı ise ve sadece başka kelimelerle ifade edilerek farklılaşma sağlanmış ise, veya
- bütçe kalemleri, gerekçe belgesi vs.’yi de kapsayacak şekilde bütçenin içeriği aynı ise, veya
- uygulama yeri, ana başvuru sahipleri, eş başvuru sahibi/sahiplerinin isimleri ve hedef grupların sayısı gibi sadece birkaç fark dışında uygulama yöntemi aynı ise.

Aynı proje fikri için birden fazla başvuru yapılırsa, mükerrer olanlar uygun sayılmayabilir.

Üçüncü Taraflara Mali Destek

Başvuru sahipleri üçüncü taraflara mali destek teklif edemez.

Görünürlük

Faydalanıcı(lar), ICMPD'nin ve başışçısı Avrupa Birliği'nin, Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ve Kalkınma Ajanslarının görünürlüğünü sağlamak üzere tüm gerekli adımları atmak zorundadır. Avrupa Birliği'nin projeyi, FRiT programı kapsamında finanse ettiğinin başvuru sahibi tarafından umuma arz edilmesi gerekmektedir.

Faydalanıcı(lar), proje adı ve sözleşme makamının yanı sıra projenin nihai yararlanıcılarına verilen bilgilerde, dahili ve yıllık raporlarında ve medyayla olan tüm ilişkilerinde Avrupa Birliği'nin mali katkısından bahsedecektir. Uygun olan yerlerde sözleşme makamı, Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Avrupa Birliği logosunu kullanacaktır.

Başvuru sahipleri, AB finansmanının görünürlüğünü taahhüt etmek, hedeflere ve önceliklere uymak mecburiyetindedir (bkz. Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan ve AB dış faaliyetlerine ilişkin İletişim ve Görünürlük Rehberi: https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/download/e6c7b8f5-e3e6-4458-ae7e-9cc313a338b8_en?filename=communicating-and-raising-eu-visibility-guidance-for-external-actions-july-2022_en.pdf).

2.1.4. Maliyetlerin Uygunluğu: Hibe kapsamında dahil edilebilecek maliyetler

Hibe kapsamında yalnızca "uygun maliyetler" karşılanabilir. Uygun ve uygun olmayan maliyetler aşağıda belirtilmiştir. Bütçe, hem bir maliyet tahmini hem de 'uygun maliyetler' için genel tavan niteliğindedir.

Uygun maliyetlerin ödenmesi, faydalanıcının/faydalanıcıların oluşturduğu gerçek maliyetlere dayanır.

Hibe verilmesi yönünde yapılacak tavsiye kararı, hibe sözleşmesinin imzalanmasından önceki kontrol sürecinde bütçe değişikliği gerektirecek herhangi bir sorun çıkmamasına bağlıdır (örneğin, aritmetik hatalar, tutarsızlıklar ya da gerçekçi olmayan maliyetler ve diğer uygun olmayan maliyetler). Kontroller, başvuru sahibinden ilave açıklama istenmesini gerektirebilir ve sözleşme makamının bu tür hataları veya tutarsızlıkları gidermek üzere değişiklik yapmasına veya indirim gitmesine neden olabilir. Bu düzeltmeler sonucu hibe tutarının arttırılması mümkün değildir.

Dolayısıyla, **gerçekçi ve maliyet etkin** bir bütçe sunmak başvuru sahiplerinin yararına olacaktır.

Uygun maliyetler, Faydalanıcının/Faydalanıcıların oluşturduğu ve aşağıda yer alan kriterlerin tümünü karşılayan gerçek maliyetlerdir:

1) Maliyetlerin projenin uygulanması sırasında oluşması. Özellikle:

(i) Hizmet ve iş alımlarına yönelik maliyetler, uygulama döneminde gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili olmalıdır. Malzemelere ilişkin maliyetler, uygulama döneminde gerçekleştirilen malzeme teslimatı ve kurulumunu ile ilgili olmalıdır. Uygulama döneminin sona ermesinden sonra yapılacak hizmet, iş veya malzeme alımı için uygulama döneminde sözleşme imzalanması, sipariş verilmesi veya harcama taahhüdünde bulunulması bu şartı karşılamaz;

(ii) Oluşan maliyetler nihai raporların tesliminden önce ödenmelidir. Nihai raporda tahmini ödeme tarihi belirtilmesi kaydıyla ödeme daha sonra da yapılabilir;

(iii) Harcama doğrulama ile projeye ilişkin denetim ve son değerlendirme de dahil olmak üzere nihai raporlarla ilgili olup uygulama döneminden sonra oluşabilecek maliyetler için istisna uygulanacaktır;

(iv) Genel Koşulların 10. maddesinde atıfta bulunulduğu gibi, Ek IV hükümlerine uyulması şartıyla, ihale prosedürleri projenin uygulama dönemi başlamadan önce başlatılabilir ve sözleşmeler, faydalanıcı(lar) tarafından imzalanabilir.

2) Maliyetlerin projeye ilişkin genel bütçede belirtilmesi;

3) Maliyetlerin ilgili projenin uygulanması için gerekli olması;

4) Maliyetlerin tespit ve teyit edilebilir olması; özellikle faydalanıcının/faydalanıcıların muhasebe kayıtlarında yer alması ve faydalanıcının/faydalanıcıların kurulduğu ülkede geçerli muhasebe standartlarına ve faydalanıcının/faydalanıcıların olağan maliyet muhasebesi uygulamalarına göre belirlenmesi;

5) Maliyetlerin geçerli vergi mevzuatı ile sosyal mevzuat şartlarına uygun olması;

6) Maliyetlerin makul ve gerekçelendirilmiş olması ve özellikle ekonomi ve etkinlik açısından sağlam finansal yönetim gerekliliklerine uyması gerekmektedir.

Uygun Doğrudan Maliyetler

Sunulan proje teklifine konu maliyetlerin, yalnızca makina ekipman alımı odaklı olmaması, sürdürülebilir büyüme ile birlikte GKSS'ler ve Ev Sahibi Topluluklara istihdam sağlamak veya istihdamı kayıt altına almayı amaçlaması gerekmektedir.

Faydalanıcının/Faydalanıcıların aşağıda belirtilen doğrudan maliyetleri uygun kabul edilir:

- GKSS'ler ve Ev Sahibi Topluluklara ek istihdam yaratılması (veya istihdamın kayıt altına alınması) maliyeti; çalışma izni kartı ve bunun harcı; sosyal güvenlik primleri ve diğer ücretlerle ilgili maliyetler dahil olmak üzere brüt maaşları. **Lütfen insan kaynakları toplam maliyetinin, toplam uygun doğrudan maliyetlerin %25'inden az olmaması gerektiğini unutmayınız;**
- Özellikle Projenin amacına yönelik yeni makine, ekipman ve malzeme satın alma maliyetleri (ikinci el satın alma uygun değildir). **Lütfen bu teklif çağrısı kapsamında herhangi bir araç alımının uygun olmadığını unutmayınız;**
- Yeni satın alınan makine ve ekipmanların sigorta maliyeti;
- Genel Koşullar Madde 10'da atıfta bulunulan projenin amaçları doğrultusunda faydalanıcı(lar) tarafından yapılan sözleşmelerin gerektirdiği maliyetler;
- Sarf malzemelerin maliyetleri;
- Faydalanıcı(lar) tarafından projenin uygulanması amacıyla yapılan ihalelerin bedellerine ilişkin maliyetler;
- Mali hizmet maliyetleri de dahil olmak üzere (Özellikle Sözleşmeye göre gerekli görülen transfer maliyetleri ve finansal teminatlar) doğrudan sözleşmeye ilişkin yükümlülüklerden doğan maliyetler (bilgilerin yayımlanması, projeye özel değerlendirme, harcama teyit maliyetleri, tercüme, kopyalama, sigorta, vb.);
- Faydalanıcı(lar) tarafından projenin uygulanması amacıyla yapılan ihalelerin bedellerine ilişkin maliyetler (eğitim/danışmanlık maliyetleri, görünürlük maliyetleri, işe alım ve işe yerleştirme danışmanlık maliyetleri, taşeronluk maliyetleri vb. gibi)¹⁵
- Ön ödeme garanti maliyeti.

ÖNEMLİ NOT 3

- Lütfen denetçinin harcama doğrulaması yapmasına ilişkin şartlara bakınız (Hibe Sözleşmesi Ek VII-Hibe Sözleşmesi için Harcama Doğrulama Raporu Şartname Örneği).
- Sözleşme makamının sözleşme esnasında ilk avans ödemesi tutarı için mali bir teminat talep edebileceğini lütfen unutmayın. Bu maliyet, 5.6 "Mali Hizmetler" bütçe kaleminde belirtilmelidir.
- Malzeme ve ekipman alımına ilişkin maliyetlerin projenin amaçlarına hizmet etmesi ve talep edilen hizmet maliyetlerinin piyasa rayıçlarına uygun olması gerekmektedir.
- Maliyet etkinliğinin sağlanması bakımından (Projenin etkinliği, etkililiği ve sürdürülebilirliği)

¹⁵İşe alım ve işe yerleştirme danışmanlık maliyetleri, yalnızca 4904 sayılı "Türkiye İş Kurumuna İlişkin Belirli Düzenlemeler" Kanunu uyarınca İŞKUR tarafından akredite edilen Özel İstihdam Büroları tarafından sağlandığında uygundur.

bakımından) sağlam finansal yönetim ilkeleri değerlendirme aşaması için önem arz etmektedir; dolayısıyla, başvuru sahipleri tekliflerini hazırlarken proje bütçesi ile proje faaliyetleri ve kazanımlarını dikkatli bir şekilde değerlendirmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti 657 sayılı kamu personeli kanununa tabi devlet memurları bu proje kapsamında çalışamaz veya kendilerine maaş ödemesi yapılamaz. Bu maddeye istisna haller:

- Çalıştıkları kurum tarafından asli görevlerini yerine getirmesine engel olmadığına ilişkin yazılı izin verilmesi ve faydalanıcı kurumun bordrolu çalışanı olmasıdır.

Diğer memur ve akademik personel sadece kurumları tarafından resmi izin verilmesi şartı ile kendilerinin ve kurumlarının tabi olduğu ilgili kanunlar kapsamında istihdam edilebilir.

İhtiyat Akçesi

Karşılabilir Uygun Maliyetler arasında yer almadığı için bu teklif çağrısı kapsamında hazırlanan bütçelerde **ihtiyat akçesi yer almamalıdır.**

Dolaylı Maliyetler

Projenin yürütülmesinden kaynaklanan dolaylı maliyetlerin götürü usulünde finansmanla karşılanması uygun olabilir fakat toplam ödemenin Projenin uygun doğrudan maliyetlerinin tahmini toplamının %3'ünü geçmemesi gerekmektedir. Dolaylı maliyetler, hibe sözleşmesi bütçesinin başka bir başlığında yer alan maliyetleri içermediği sürece uygun kabul edilir. Ana başvuru sahibinden, sözleşme imzalanmasından önce talep edilen yüzdenin gerekçelendirilmesi istenebilir. Ancak, hibe sözleşmesinin Özel Koşullarında götürü bedel için sabit bir oran belirlendikten sonra destekleyici belge sunulmasına gerek yoktur.

Başvuru sahiplerinden herhangi biri, ICMPD veya AB tarafından finanse edilen faaliyetlerdeki bir hibeden faydalanıyorsa dolaylı maliyetlerini teklif edilen proje bütçesinden karşılamayı talep edemez.

Uygun Olmayan Maliyetler

Uygun olmayan maliyetler aşağıdaki gibidir:

- Arazi, bina veya benzeri tesisler ve yapılar satın alma veya kiralama faaliyetleri;
- Gerekli ekipman / makinelerin montajı için yapılan küçük tadilatlar hariç inşaat ve yapım işleri maliyetleri;
- Projede yer alan personel ve diğer kişilere ilişkin seyahat ve harcırah maliyetleri;
- Ofis aracı maliyetleri ve ofis kiralaması;
- Borçlar ve borç hizmet giderleri (faiz);
- Zararların veya gelecekte ortaya çıkması muhtemel yükümlülüklerin karşılanması;
- Faydalanıcı tarafından beyan edilen ve ICMPD ya da Avrupa Birliği (Avrupa Kalkınma Fonu dahil) hibesi alan bir başka proje veya çalışma programı kapsamında finanse edilen maliyetler;
- Arsa ve bina satın alımları;
- Kambiyo zararları;
- Aynı katkılar;
- Üçüncü taraflara verilen krediler;
- Personel maliyetlerine dahil edilen bonuslar;
- Bankalar ya da başka mali kurumlar tarafından çıkartılan negatif faiz masrafları;
- Amortisman ve yıpranma maliyetleri;
- Para cezaları, mali cezalar ve mahkeme maliyetleri.
- Katma Değer Vergisi (KDV), Özel Tüketim Vergisi (ÖTV), Motorlu Taşıtlar Vergisi, Özel İletişim Vergisi ve/veya eşdeğer etkiye sahip vergiler, damga ve kayıt ücretleri, özel masraflar ya da eşdeğer etkiye sahip masraflar.

Kar Amacı Gütmeme Kuralı

Aşağıda sıralanan belirli başlı durumlar istisnai olmak kaydıyla hibeler, ilgili proje kapsamında kar elde etme amacı güdemeyen ya da böyle bir etkiye sahip olamaz. Kar ifadesi, bakiye ödemesi talebi yapıldığında sözleşme makamınca onaylanan uygun maliyetlerden kalan gelir fazlalığı olarak tanımlanır.

Kar amacı gütmeme kuralı aşağıdakileri kapsamamaktadır:

- aydalanıcının mali kapasitesini¹⁶ güçlendirmeyi amaçlayan faaliyetler;
- sözleşme sonrasında da devam edebilmesini sağlayacak bir gelir elde etmeye yönelik faaliyetler;
- düşük bedelli hibeler (örn; 60,000 Avro ve daha az tutarlı hibeler).

2.2. ETİK VE DAVRANIŞ KURALLARI

a) Çıkar Çatışması Olmaması

Başvuru sahibi, herhangi bir çıkar çatışmasından etkilenmemeli ve projelerde yer alan diğer başvuru sahipleriyle veya taraflarla bu bakımdan denk bir ilişkide olmamalıdır. Başvuru sahibinin gizli bilgi alma, rakiplerle yasa dışı anlaşmalar yapma ya da başvuruların incelenmesi, açıklığa kavuşturulması, değerlendirilmesi ve karşılaştırılması sırasında değerlendirme komitesini veya sözleşme makamını etkileme yönündeki herhangi bir teşebbüsü, başvurusunun reddedilmesine yol açacaktır.

b) İnsan Haklarına, Çevre Mevzuatına ve Temel Çalışma Standartlarına Uyma

Başvuru sahibi ve personeli insan haklarına uygun hareket etmek zorundadır. Özellikle ve geçerli kanuna göre, hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanan başvuru sahipleri, çok taraflı çevre anlaşmaları dahil olmak üzere çevre mevzuatına ve Uluslararası Çalışma Örgütü sözleşmeleri (örgütlenme özgürlüğü ve toplu sözleşme hakkı; cebri ve mecburi çalıştırmanın önlenmesi; çocuk işçiliğinin kaldırılması ile ilgili sözleşmeler gibi) kapsamında tanımlanan ve uygulanan temel çalışma standartlarına uymak zorundadır.

c) Cinsel sömürü, istismar ve tacize sıfır tolerans

ICMPD, görevin kötüye kullanıldığı ve başvuru sahibinin mesleki güvenilirliğini etkileyecek her türlü davranışla ilgili olarak 'sıfır tolerans' politikası uygulamaktadır.

Fiziksel istismar veya cezalandırma veya fiziksel istismar tehdidi, cinsel istismar veya sömürü, taciz, sözlü taciz ve diğer sindirme türleri yasaktır.

d) Yolsuzluk ve Rüşvetle Mücadele

Başvuru sahibi, yolsuzluk ve rüşvetle mücadeleye ilişkin tüm geçerli kanun ve yönetmeliklere uyacaktır. ICMPD, hibe verme sürecinin herhangi bir aşamasında veya sözleşmenin ifası sırasında herhangi bir yolsuzluk uygulaması tespit edilmesi ve sözleşme makamının durumu düzeltmek için uygun önlemler alamaması durumunda proje finansmanını askıya alma veya iptal etme hakkını saklı tutar. Bu hüküm kapsamında 'yolsuzluk uygulamaları' sözleşmeye hak kazanılması veya sözleşme makamıyla halihazırda yapılmış bir sözleşmenin ifası ile ilgili herhangi bir tasarrufta bulunması veya herhangi bir tasarruftan kaçınması için herhangi bir kişiye teşvik veya ödül olarak rüşvet, hediye, bağış veya komisyon teklif edilmesidir.

e) Olağan Dışı Ticari Giderler

Sözleşme imzalamaya hak kazanılması veya sözleşmenin ifası sonucu olağan dışı ticari giderler ortaya çıktığı görülürse başvurular reddedilecek veya sözleşmeler feshedilecektir. Bu tür olağan dışı ticari giderler; ana sözleşmede belirtilmeyen veya ana sözleşmeye istinaden uygun şekilde yapılan bir sözleşmeden kaynaklanmayan komisyonlar, herhangi bir fiili ve meşru hizmet karşılığında ödenmeyen komisyonlar, bir

¹⁶Şirketin tabiatı gereği şirketin mali yapısını olumlu etkileyecek faaliyetler.

vergi cennetine gönderilen komisyonlar, açık bir şekilde tanımlanmayan bir alacaklıya ödenen komisyonlar veya neresinden bakılırsa bakılsın paravan şirket olarak görünen bir şirkete ödenen komisyonlardır.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen projelerde olağan dışı ticari harcama ödemesi yaptığı tespit edilen hibe faydalanıcıları, gözlemlenen gerçeklerin ciddiyetine bağlı olarak sözleşmelerinin feshedilmesi işlemlerine tabi olacaktır.

f) Yükümlülüklerin İhlali, Usulsüzlükler veya Sahtecilik

Sözleşmeye hak kazanma prosedürü sırasında yükümlülüklerin ihlali, usulsüzlük veya sahtecilik uygulamalarına başvurulduğunun kanıtlandığı durumlarda sözleşme makamı prosedürü askıya alma veya iptal etme hakkını saklı tutar. Yükümlülüklerin ihlali, usulsüzlük veya sahtecilik uygulamaları sözleşme kararının ardından tespit edilirse sözleşme makamı sözleşmeyi yapmaktan kaçınabilir.

2.3. BAŞVURUNUN NASIL YAPILACAĞI VE İZLENECEK PROSEDÜR

2.3.1. **Başvuru Formları**

Başvuru, bu kılavuza ekli olan Hibe Başvuru Formunda (Ek-A) belirtilen tariflere uygun olarak sunulmalıdır.

Başvuru sahiplerinin başvuruları İngilizce sunmaları gerekmektedir. Sadece resmi kurumlardan alınan belgelerin asılları, belgenin düzenlendiği dilde / Türkçe olarak sunulabilir.

Hibe Başvuru Formunda belirtilenin dışında başvuruda hata, büyük bir tutarsızlık veya büyük bir istikrarsızlık (Örn: Bütçedeki tutarlar arasındaki tutarsızlık) olması başvurunun reddine sebep olabilir.

Sözleşme Makamı, tarafsız bir değerlendirme yapmak için gerekli olduğunda açıklama talep edecektir.

El yazısı ile yapılan başvurular kabul edilmeyecektir.

Başvurularda doldurulması gerekenler [Örn: ana başvuru sahibi ve varsa eş başvuru sahibi tarafından doldurulması gereken Hibe Başvuru Formu (Ek-A), Bütçe (Ek-B), Tüzel Kişilik Belgesi (Ek-C), Doğruluk Beyannamesi (Ek-D) ve Durum Tespit Formu (Ek-E)] değerlendirme komitesine (ve varsa denetçilere) iletilecektir. Bu sebeple belgelerin proje ile ilgili tüm bilgileri içermesi çok önemlidir.

Bütçe hazırlığı sürecinde baz alınacak kura aşağıdaki linkten erişebilirsiniz:

https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/procedures-guidelines-tenders/information-contractors-and-beneficiaries/exchange-rate-infoeuro_en

2.3.2. **Sunulacak Destekleyici Belgeler**

Kendilerinin ve ortaklarının uygunluğunun Sözleşme Makamınca doğrulanabilmesi için için ana başvuru sahiplerinin, Ek A Hibe Başvuru Formu ve Ek B Bütçeye ilave olarak aşağıdaki destekleyici belgeleri de sunmaları gerekmektedir:

- Tüzel Kişilik Belgesi (Ek C):** Formda istenen ilişiklerle birlikte ana başvuru sahibi ve (varsa) eş başvuru sahipleri tarafından ayrı ayrı doldurulması ve imzalanması gerekmektedir,
- Ana başvuru sahibi ve eş-başvuru sahiplerinin hibe kapsamı dışında bırakılmalarına sebep olabilecek durumlardan herhangi birinin kapsamına girmediklerini taahhüt eden **Doğruluk Beyannamesi (Ek D)** belgesinin doldurulması ve imzalanması gerekmektedir,
- Ana başvuru sahibinin doldurması gereken **Durum Tespit Formu (Ek E)** (*kooperatiflerin, kooperatifler (birliği) birliklerinin yetkili kişisi tarafından imzalı ve kaşeli*) (varsa eş başvuru sahibi (sahiplerinden) değil),
- Ana başvuru sahibi kooperatif veya kooperatifler (birliği) birliklerinin ve (varsa) eş başvuru

sahiplerinin **kuruluş sözleşmesi** (kooperatiflerin, kooperatifler (birliği) birliklerinin ve varsa eş başvuru sahibi (sahiplerinin) yetkili kişisi tarafından imzalı ve kaşeli),

- e. Ana başvuru sahipleri ve (varsa) eş başvuru Sahibi (sahipleri) için üyelerin kayıtlı olduğunu gösteren güncel "Ortak Pay Defteri" veya KoopBis Kayıtları ya da "Hazirun Listesi" (kooperatiflerin, kooperatifler (birliği) birliklerinin yetkili kişisi tarafından imzalı ve kaşeli),
- f. Ana Başvuru Sahibi ve her bir eş başvuru sahibine (varsa) ait, (i) kooperatifin/kooperatifler birliği) birliklerinin kuruluş ve (ii) mevcut yetkili yönetim kurulu üyelerinin ilan edildiği **Türk Ticaret Sicil Gazetesi suretleri**,
- g. Ana başvuru sahibinin ve (varsa) eş başvuru sahibi (sahiplerinin) Vergi Dairesi tarafından (imzalı ve kaşeli) veya Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) veya Yeminli Mali Müşavir (YMM) tarafından onaylanmış **son 2 yıla** (2022, 2023) ilişkin **Mali Tabloları** (Bilanço, Gelir Gider Tablosu),
- h. **Ana başvuru sahibi ve (varsa) eş başvuru sahiplerinin yönetim kurulunca** ilgili Teklif Çağırısı ve projenin uygulanmasına ilişkin imzaya yetkili kişiyi (kişileri) de belirten yönetim kurulu kararı,
- i. Ana Başvuru Sahibi ve (varsa) eş başvuru sahiplerinin temsil etmeye yetkili kişilerin isimlerini içeren **İmza Sirküleri**,
- j. ((i) maddesinde belirtildiği üzere), imza yetki belgesinde yer alan kişiler bu sorumlulukla yetkilendirilmemişse bu hususta kapsamlı **Yönetim Kurulunun ek bir kararı** ve noter onaylı imza beyannamesi / imza sirkülerinin aslı da gerekmektedir,
- k. Ana başvuru sahibinin **vergi levha sureti** ya da ana başvuru sahibinin vergi numarasının yer aldığı resmi belge. Bu belge yalnız ana başvuru sahibi için gerekli olup, eş başvuru sahipleri için gerekli değildir,
- l. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ana başvuru sahibi ve (varsa) eş başvuru sahipleri adına ayrı ayrı düzenlenmiş, **sosyal güvenlik primlerine ilişkin yükümlülüklerin (yeniden yapılandırma vb. dahil) yerine getirildiğine dair güncel kanıt**. Ana Başvuru Sahibi ve/veya (varsa) eş başvuru sahipleri sosyal güvenlik primlerinden muafsa bu duruma ilişkin belgeler sunulmalıdır,
- m. Şirketin bağlı bulunduğu vergi dairesi tarafından ana başvuru sahibi ve (varsa) eş başvuru sahipleri adına ayrı ayrı düzenlenmiş **mali/vergi yükümlülüklerinin (yeniden yapılandırma vb. dahil) yerine getirildiğine dair güncel kanıt**, Ana Başvuru Sahibi ve/veya (varsa) eş başvuru sahipleri vergiden muafsa bu duruma ilişkin belgeler sunulmalıdır,
- n. Ana başvuru sahipleri ve (varsa) eş başvuru sahiplerinin, **SGK tarafından onaylanmış güncel personel listesi**– başvuru sahibi (sahipleri), aktif çalışanı olmaması halinde bu durumu beyan etmelidir (kooperatifin / kooperatifler (birliği) birliklerinin yetkili kişisi tarafından imzalı ve kaşeli beyan),
- o. Ana Başvuru Sahibi ve (varsa) eş başvuru sahibinin her biri için **Kooperatif/ kooperatifler (birliği) birlikleri tarafından projenin uygulanacağı bina/tesis/mekana ait intifa hakkını¹⁷ kanıtlayan tapu veya belge (kira sözleşmesi veya eşdeğeri)**,

Belgeler, orijinal, bahsi geçen orijinal belgelerin fotokopileri veya taranmış versiyonları (okunabilir mühürler, imzalar ve tarihler içeren) şeklinde sunulmalıdır. **Lütfen madde d. ile p.'de belirtilen belgeleri tek bir zip dosyası halinde sununuz. Kamu Kurumlarından alınan resmi belgeler orijinal dilinde, Türkçe sunulabilir.**

Sözleşme makamı, yukarıda belirtilen destekleyici belgelerin başvuru formu ile birlikte sunulmaması halinde başvuruyu reddetme hakkını saklı tutar.

Hibe Başvuru formu (Ek A) ve doldurulması istenilen ek belgeler değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Bu sebeple, belgelerin Proje ile ilgili TÜM bilgileri içermesi azami önem arz etmektedir.

Talep edilen ekler haricinde herhangi bir ek gönderilmemelidir. Başvuru dosyası içeriğinde yer alması gerekmeyen bütün ilave belgeler yok sayılacak ve değerlendirme kapsamı dışında tutulacaktır.

Gerekli görülmesi halinde sözleşme makamı ek destekleyici belgeler talep edebilir.

¹⁷ İntifa hakkı bu kılavuzda faydalanıcı(lar)a mülkten faydalanma imkanı tanıyan yasal hak olarak tanımlanmaktadır. Mülkün belirli bir süre boyunca kullanım hakkının gerçekleştirilecek faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlayacağı belgeler tarafından kanıtlanmalıdır.

2.3.3. Başvuru Nereye ve Nasıl Sunulacaktır

Başvurular (başvuru formu, diğer ekler ve destekleyici belgeler) <https://in-tendhost.co.uk/icmpd/asp/Tenders/Appraisal> adresindeki ICMPD Elektronik Başvuru Platformu üzerinden teslim edilmelidir. Başka yollarla (örneğin e-posta veya posta yoluyla) gönderilen başvurular reddedilecektir

Başvuru sahipleri başvuru işlemlerini yapabilmek adına platforma kayıt olmak zorundadırlar. Başvuru sahipleri kayıt olduktan sonra tüm Teklif Çağrısı dokümanlarına ve eklerine erişebilirler. Platformda nasıl kaydolup, başvuru yapılacağı ile ilgili bir kılavuz <https://in-tendhost.co.uk/icmpd/asp/BuyerProfiles> adresinden indirilebilir.

ICMPD Elektronik Başvuru Platformuna kaydolma ve/veya başvurularını teslim etme konusunda zorluk yaşamaları durumunda başvuru sahipleri grants@icmpd.org ile iletişime geçebilir.

IN-TEND sistemine yüklenen belgelerin aşağıdaki formatlarda olması gerektiğini lütfen unutmayın:

- 1-**Başvuru formu WORD dosyası VE imzalı, taranmış PDF dosyası olarak gönderilmelidir.**
- 2- **Bütçe EXCEL elektronik dosyası VE (Bütçe, Doğrulama ve Beklenen Fon Kaynakları olmak üzere) üç sekmenin de çıktısı alınarak, imzalı ve kaşeli hali taranmış şekilde PDF formatında gönderilmelidir.**
- 3- **Tüm destekleyici dokümanlar taranmalı ve PDF formatında olmalıdır.**

Başvurular eksiksiz olmalı ve istenen tüm bilgileri, gerekli tüm ekleri ve destekleyici belgeleri içermelidir. **Ana başvuru sahipleri, kontrol listesini (Hibe Başvuru Formu 10. Bölüm) kullanarak başvurularının eksiksiz olduğunu doğrulamalıdır. Bu şartlara uyulmaması, başvurunun reddedilmesine neden olabilir. Eksik başvurular reddedilebilir.**

Belgelerin formatı şu şekilde olmalıdır: boyut A4, font tipi Calibri, font büyüklüğü 11, standart kenar boşlukları (üst 2.0 cm, alt, sağ ve sol 2.5 cm), satır aralığı 1.0.

ÖNEMLİ NOT 4

Başvuru sahiplerine ICMPD Elektronik Başvuru Platformuna başvuru öncesinde <https://in-tendhost.co.uk/icmpd/asp/Tenders/Appraisal> üzerinden kaydolmaları ve sisteme aşına hale gelmeleri şiddetle tavsiye edilmektedir. Başvuru sahipleri, başvuru işlemlerine başlamadan önce hibe kurallarını dikkatlice incelemelidir. Yayınlanan açıklamalar ve olası değişikliklerden haberdar olmak için başvuru sahiplerinin platformu düzenli olarak kontrol etmeleri önerilmektedir. Teklif Çağrısı ile ilgili tüm resmi yazışmalar platformda yayınlanacaktır. Başvuru sahipleri, başvuruda bulunmakla başvuru sonucunun elektronik yollarla (ICMPD Elektronik Başvuru Platformu aracılığıyla) paylaşılacağını kabul ederler. Bu bildirim, ICMPD'nin platformda kayıt için kullanılan elektronik adrese gönderdiği tarihte alınmış sayılır.

Her Bir Başvuru Sahibi için Başvuru ve Hibe Sayısı:

Ana başvuru sahibi, bu teklif çağrısı kapsamında **birden fazla başvuruda bulunamaz.** Ana başvuru sahibi, ayrıca **bir başka başvuruda eş-başvuru sahibi olamaz.**

Bir eş-başvuru sahibi, bu teklif çağrısı kapsamında **birden fazla başvuruda eş-başvuru sahibi olamaz.**

ÖNEMLİ NOT 5

Lütfen, ICMPD tarafından uygulanan hibe programları çerçevesinde hibe sözleşmeleri imzalamış olan ana ve (varsa) eş başvuru sahiplerinin bu teklif çağrısından faydalanma hakkına sahip olmadığını unutmayın.

Lütfen ana başvuru sahibi ve eş başvuru sahiplerinin ENHANCER projesi kapsamındaki sadece bir hibe destek sözleşmesini imzalayabileceğini unutmayın. Bu not, birden fazla teklif çağrısına başvuruda bulunabilme olasılığını ortadan kaldırmaz. Fakat birden fazla hibe hakkı kazanılması durumunda ana başvuru sahibi ve eş başvuru sahipleri yalnızca bir hibe sözleşmesi imzalayabilirler.

2.3.4. Başvuruların Teslimi için Son Tarih

Başvuruların teslimi için son tarih ....., Viyana saati ile 17:00'dir. Başvuruların geçerli olabilmesi için son teslim tarihinden önce gönderilmeleri gerekmektedir. Son teslim tarihinden sonra gönderilen herhangi bir başvuru otomatik olarak reddedilecektir. Yoğun internet trafiği veya internet bağlantısındaki bir arıza (elektrik kesintisi vb. dahil) başvuruda zorluklara yol açabileceğinden, ana başvuru sahiplerinin başvurularını göndermek için son günü beklememeleri tavsiye edilmektedir. Sözleşme makamı, yukarıda belirtilen zorluklardan kaynaklanan herhangi bir gecikmeden sorumlu tutulamaz.

2.3.5. Açıklamalar ve Bilgilendirme Toplantıları

26 Eylül 2024 tarihinde Viyana yerel saatiyle saat 09:30'da (Türkiye saati ile 10.30) bu teklif çağrısına ilişkin bir çevrimiçi bilgilendirme oturumu düzenlenecektir.

Eylül ve Ekim aylarında 11 il için de bir bilgilendirme oturumu yapılacaktır. Başvuru süreci boyunca Soru ve Cevaplar düzenli aralıklarla takip edilecek ve ICMPD Elektronik Başvuru Platformunda bu rehberle ilişkin açıklama notu olarak paylaşılacaktır.

Başvuru sahibi adayları "2.4.2 Öngörülen Takvim" bölümünde belirtilen son tarih öncesinde yayın referansını belirterek ICMPD elektronik Başvuru Platformu üzerinden sorularını iletebilirler.

ICMPD'nin bu Teklif Çağrısı hakkında ek bilgi sağlaması durumunda bu ek bilgiler ICMPD Elektronik Başvuru Platformunda ilan edilecektir.

Rehberin "2.4.2 Öngörülen Takvim" bölümünde belirtilen son tarih öncesinde Teklif Çağrısı ile ilgili gelen sorulara yönelik açıklamalar, ICMPD Elektronik Başvuru Platformu üzerinden tüm başvuru sahibi adayları ile eş zamanlı olarak paylaşılacaktır. ICMPD'nin bu tarihten sonra açıklama yapma yükümlülüğü yoktur. Yayınlanan soru ve cevaplardan haberdar olmak için platformu düzenli olarak kontrol etmeniz önerilmektedir.

Başvuru sahiplerine eşit muamele edilmesini sağlamak amacıyla sözleşme makamı, ana başvuru sahiplerinin, eş başvuru sahiplerinin, bir faaliyetin veya spesifik faaliyetlerin uygunluğu hakkında önceden görüş bildiremez.

Başvuru süresi boyunca ICMPD tarafından ilan edilen bilgilendirme toplantıları dışında bireysel görüşmeler düzenlemek isteyen başvuru adayları, Teklif Çağrısı kapsamında değerlendirmeye alınmayabilir.

Sözleşme makamı teklif çağrısını yetkisi dahilindeki aşamaların herhangi birinde iptal etme ve son başvuru tarihinde uzatmaya gitme yetkisini saklı tutar.

2.3.6. Başvuruların Değerlendirilmesi ve Seçimi

Başvurular sözleşme makamı tarafından atanan değerlendiriciler tarafından incelenecek ve değerlendirilecektir.

Tüm başvurular için tahakkuk edecek aşama ve kriterler aşağıdaki gibi olacaktır.

2.3.7. Dosya Açılışı, İdari Kontroller ve Uygunluk Kontrolü

Başvuru belgelerinin açılması, idari kontrol ve uygunluk kontrolü esnasında dikkate alınacak hususlar:

- Son başvuru tarih ve saatine uyma durumu. Son başvuru tarih ve saatine uyulmaması durumunda proje teklifi otomatik olarak reddedilecektir.
- Başvurunun bu rehberde belirtilen tüm kriterleri karşılayıp karşılamadığı. Bu kriterler proje konusunun uygun olup olmadığını da kapsamaktadır. İstenilen bilgilerden herhangi biri eksik veya yanlış ise, proje başvurusu yalnızca bu esasa dayanarak reddedilebilir ve proje başvurusu bu noktadan sonra değerlendirilmez.
- Başvuru evrakı ve tüm destekleyici belgelerin başvuruda yer alması ve doğru formatta olması. Eksik belgeler ya da beyan ve destekleyici belgelerdeki tutarsızlık teklifin yalnızca bu temelde otomatik olarak reddedilmesine yol açabilir.

2.3.8. Mali ve Operasyonel Kapasite Kontrolü ve Teknik Değerlendirme

İdari ve uygunluk kontrollerini geçen başvurular, başvuru sahiplerinin nitelik, bütçe ve kapasite durumları esas alınarak incelenecektir. Ana başvuru sahiplerinin ve eş başvuru sahiplerinin nitelik, bütçe ve kapasite durumlarına yönelik değerlendirme aşağıda yer alan değerlendirme tablosu temel alınarak gerçekleştirilecektir. İki tür değerlendirme kriteri bulunmaktadır: seçim kriterleri ve hibe verme kriterleri.

Seçim Kriterleri, başvuru sahiplerinin mali ve operasyonel kapasitelerini değerlendirmeye yardımcı olmayı ve aşağıda belirtilenleri teyit etmeyi amaçlamaktadır:

- Projenin yürütüldüğü dönem boyunca faaliyetlerini sürdürmek ve uygun olduğunda finansmanına katılmak için sürdürülebilir ve yeterli finansman kaynaklarına sahip olmak;
- Proje içeriğindeki faaliyetleri tamamlayacak yönetim kapasitesine, profesyonel yeterlilik ve niteliğe sahip olmak. Bu kriter eş başvuru sahipleri için de geçerlidir.

Hibe Verme Kriterleri, sunulan başvuruların kalitesinin, belirlenen hedefler ve öncelikler bakımından değerlendirilmesine ve hibelerin, Teklif Çağrısının genel etkililiğini azami düzeye çıkartan projelere verilmesine olanak sağlamaktadır. Bu kriterler, sözleşme makamının hedef ve önceliklere uygun projelerin seçilmesine olanak tanır ve toplum finansmanının görünürlüğünü garanti eder. Aynı zamanda, projenin ilgililiği, teklif çağrısı hedefleriyle uyumu, kalitesi, beklenen etkisi, sürdürülebilirliği ve maliyet etkinliği gibi hususları içerir.

Puanlama:

Değerlendirme kriterleri bölümlere ve alt bölümlere ayrılmıştır. 1 (bir) her alt bölüm için en düşük puandır.

Bölüm	Azami Puan
1. Mali ve Operasyonel Kapasite <i>Bölüm 1 - Mali ve Operasyonel Kapasite için değerlendirme kriterleri.</i> <ul style="list-style-type: none"> Bölüm 1 için toplam puan 10 puandan az ise Değerlendirme Komitesi teklifi reddedecektir. Bölüm 1'deki alt bölümlerden en az birinin puanı 1 ise başvuru reddedilecektir.	20
1.1. Başvuru sahiplerinin yeterli kurum içi proje yönetim deneyimi var mı?	4
1.2. Başvuru sahiplerinin yeterli kurum içi (özellikle belirtilen hususlarda bilgisi) teknik yeterliliği var mı?	4
1.3. Başvuru sahiplerinin yeterli kurum içi yönetim kapasitesi var mı? (personel, bütçe ve ekipman yönetimi açısından)	4
1.4. Ana başvuru sahibinin yeterli ve istikrarlı finansman kaynağı var mı?	4
1.5. Ana başvuru sahibi ticari büyüme için kurumsal kapasiteye sahip mi?	4
2. İlgililik <i>2. bölüm için toplam puan 10 puandan az ise, Değerlendirme Komitesi teklifi reddedecektir.</i>	20
2.1. Teklif, başvuru rehberinde yer alan amaç ve önceliklerle ne kadar ilgili? Projenin planlanan çıktıları başvuru rehberinin 1.2 bölümünde yer alan önceliklerle örtüşüyor mu?	4
2.2. Proje teklifi, hedef il(ler)in ve/veya ilgili sektörlerin (diğer kalkınma planlarıyla sinerji dahil) özel ihtiyaçları ve kısıtlamaları ile ne kadar alakalı?	4
2.3. İlgili taraflar (kadınlar, gençler ve GKSS'lerden oluşan nihai yararlanıcılar, hedef gruplar) ne kadar açıkça tanımlanmış ve stratejik olarak seçilmiştir? İlgili tarafların ihtiyaçları ve kısıtlamalar net bir şekilde belirlenmiş midir ve proje bu ihtiyaçları uygun biçimde ele almakta mıdır?	4
2.4. Öngörülen yeni istihdam kadınları ve GKSS'leri önceliklendiriyor mu? ((Hibe Programının genel amacı: %60 Geçici Koruma Sağlanan Suriyeli ve %40 Ev Sahibi Topluluklar ile en az %25 kadın istihdamı)	4
2.5 Başvuru sahibinin %80'den fazla kadın üyesi var mı?	4
3. Projenin Tasarımı	12
3.1. Projenin tasarımı kendi içerisinde ne derece uyumlu? 3.1.1. Proje teklifi, proje ile elde edilmesi beklenen sonuçları gösteriyor mu? 3.1.2. Proje çıktıları, beklenen sonuçlara ulaşmanın gerekçesini açıklıyor mu? Önerilen faaliyetler uygun, pratik ve öngörülen çıktılar ve sonuç(lar)la tutarlı mı?	4
3.2. Proje teklifi güvenilir bir temel gösterge, hedef ve teyit kaynağı içeriyor mu? İçermiyor ise mevcut durum çalışması öngörülmüş mü? (çalışma teklifte uygun şekilde bütçelendirilmiş mi?)	4
3.3. Proje tasarımı içerikteki sorunların güçlü analizine ve ilgili çözüm ortaklarının (eş başvuru sahipleri, hedef gruplar vb.) kapasitesine yer veriyor mu?	4

4. Uygulama Yaklaşımı	13
4.1. Projeye yönelik faaliyet planı açık ve uygulanabilir nitelikte mi? Zaman çizelgesi gerçekçi mi?	5
4.2. Proje teklifi etkili ve verimli bir izleme sistemi içeriyor mu? Uygulama öncesinde, esnasında ya da sonunda planlanan bir değerlendirme sistemi var mı?	4
4.3. Paydaşların (eş başvuru sahipleri, hedef gruplar vb.) projeye katılım düzeyi tatmin edici mi?	4
5. Beklenen Sonuçlar	8
<p>5.1. Projenin sürdürülebilir işler yaratması ve uzun vadede istihdam ve kooperatiflere / kooperatifler birliği (birliklerine) üyelik üzerinde bir etkisi olması muhtemel mi? Yaratılan istihdamın herhangi bir potansiyel çarpan etkisi veya katma değeri var mı?</p> <p><i>Proje, sürdürülebilir iş gelişimine paralel olarak Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler ve Ev Sahibi Topluluklar için ek istihdam yaratmayı (veya kayıtlı istihdama geçişi) veya üye sayısını artırmayı amaçlıyorsa, 5.1 bölümü için maksimum puanlar aşağıdaki gibi olacaktır;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mevcut istihdam veya üyeliğin %10'undan daha fazla istihdam veya üyelik yaratılması halinde 8 puan (Azami Puan),</i> • <i>Mevcut istihdam veya üyeliğin %5-10 aralığı kadar istihdam veya üyelik yaratılması halinde 6 puan,</i> • <i>Mevcut istihdam veya üyeliğin %5'inden daha az istihdam veya üyelik yaratılması halinde 4 puan,</i> <p>Eğer teklifte yaratılması planlanan istihdam bulunmuyorsa Değerlendirme Komitesi proje teklifini reddedecektir.</p>	4x2
6. Sürdürülebilirlik	12
6.1. Projenin çarpan etkileri olacak mı? (Proje sonuçlarının yinelenmesi ve daha geniş alanları etkilemesi ile bilginin paylaşılması ve deneyimin sermayeleşmesi dahil olmak üzere)	4
6.2. Sunulan projenin beklenen sonuçları sürdürülebilir mi?	4x1
<p>6.2.1. Mali açıdan (ör. izleme faaliyetlerinin finansmanı, gelir kaynaklarının gelecekteki yürütme ve idare maliyetlerini karşılayabilir olması)</p> <p>6.2.2. Kurumsal açıdan (kurumsal yapı proje sonunda doğacak etkinin sürdürülebilmesine imkan verecek mi?)</p> <p>6.2.3. Çevresel açıdan (proje çevresel olarak müspet / menfi bir etkiye sahip mi?)</p> <p>6.2.4. Kapsayıcılık açısından (yaratılacak istihdam, gençler, kadınlar ve Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler gibi dezavantajlı grupları içeriyor mu?)</p>	
6.3. Projenin detaylı bir risk analizi ve acil durum planı var mı? Proje içinde sunulan her eyleme yönelik hafifletme önlemlerini de kapsayan bir risk listesi içeriyor mu?	4
7. Bütçe ve Maliyet Etkinliği	15
7.1. Faaliyetler bütçede uygun olarak yansıtılmış mı?	5

7.2. Tahmini maliyetler ve beklenen sonuçlar arasındaki oran tatmin edici mi?	5x2
Azami Toplam Puan	100

Hibe Verilmek Üzere Tavsiyede Bulunulması

Değerlendirmeden sonra başvuruların toplam puanlarına göre sıralandığı bir tablo oluşturulacaktır. Toplam puanı 65'in altında olan başvurular reddedilecektir. 65 ve üstü puan alan başvurular için şartlı seçim süreci aşağıda açıklandığı gibi yürütülecektir:

- Öncelikle her ilden 65 ve üstü olmak üzere en yüksek puanı alan bir (1) başvuruya hibe verilmesi tavsiye edilecektir.
- İkinci adımda geriye kalan 65 ve üstü puan almış başvurular için illere kota ayrılmayacaktır ve bu teklif çağrısına ayrılan bütçe tutarına ulaşılan kadar en yüksek puanlı başvurulara hibe verilmesi tavsiye edilecektir.

Ek olarak, aynı kriterlere göre bir yedek başvuru listesi de oluşturulacaktır. Yedek listenin geçerlilik süresi boyunca fazladan fon kalması halinde bu liste kullanılacaktır. Herhangi bir ildeki en iyi başvuruyu değiştirmek gerekirse o ilde en fazla puanı alan bir sonraki başvuruya hibe verilmesi tavsiye edilecektir. Bunun haricindeki tüm durumlarda genel sıralama puanları dikkate alınacaktır.

2.4. SÖZLEŞME MAKAMININ KARARININ BİLDİRİLMESİ

2.4.1. Kararın İçeriği

Ana Başvuru sahibine ICMPD Elektronik Başvuru Platformunda yer alan başvurusuna ilişkin bilgilendirme, sözleşme makamı tarafından yazılı olarak yapılacaktır.

2.4.2. Öngörülen Takvim

	TARİH	SAAT (Viyana yerel saati ile)
1. Bilgilendirme toplantısı (çevrimiçi webinar)	26 Eylül 2024	09:30
2. İllere yapılacak saha ziyaretleri	Eylül-Ekim 2024	TBC
3. Sözleşme makamından açıklama talep etmek için son tarih	18 Ekim 2024	17:00
4. Sözleşme makamının açıklamaları yayınlayacağı son tarih	25 Ekim 2024	-
5. Başvuruların Teslimi için Son Tarih	31 Ekim 2024	17:00
6. Başvuru sahiplerine değerlendirme sonucunun bildirimi (öngörülen süre)	Ocak 2025	-

7. Sözleşmelerin imzalanması (öngörülen süre)	Şubat 2025	-
--	------------	---

Tüm saatler **Viyana, Avusturya** zaman dilimini esas almaktadır.

Öngörülen takvim; 3, 4 ve 5. maddeler haricinde tahmini tarihleri ifade eder ve süreç içerisinde sözleşme makamı tarafından güncellenebilir.

2.5. SÖZLEŞME MAKAMININ HİBE VERME KARARINI TAKİBEN UYGULAMA KOŞULLARI

Hibe verme kararını takiben, sözleşme makamının standart hibe sözleşmesi faydalanıcıya (faydalanıcılara) sunulacaktır (Bkz. Başvuru Rehberi Ek F). Başvuru sahipleri, başvuru formunu imzalayarak hibeye hak kazanması halinde hibe sözleşmesinden doğan şartları kabul etmiş sayılacaktır.

Uygulama Sözleşmeleri:

Projelerin uygulanmasının, faydalanıcıların satın alma sözleşmeleri yapmasını gerektirdiği durumlarda, satın alma sözleşmelerinin Ek F Hibe Sözleşmesinin Ek IV'ü doğrultusunda yapılması gerekmektedir.

3. EKLER

Sunulacak Belgeler

- Ek A : Hibe Başvuru Formu (Word ve PDF formatında)
- Ek B : Bütçe (Excel ve PDF formatında)
- Ek C : Tüzel Kişilik Belgesi
- Ek D : Doğruluk Beyanı
- Ek E : Durum Tespit Formu

"2.3.2 Sunulacak Destekleyici Belgeler" bölümünde belirtilen destekleyici belgeler.

Bilgi Amaçlı Belgeler (lütfen bu belgeleri başvurunuzu yaparken göndermeyiniz)

- Ek F : Standart Hibe Sözleşmesi
  - Ek II : Genel Koşullar
  - Ek IV : Hibe Faydalanıcıları için Satın Alma Prosedürleri
  - Ek V : Hibe Sözleşmesi için Ödeme Talebi
  - Ek VI : Taslak Teknik, Nihai ve Mali Rapor
  - Ek VII : Hibe Sözleşmesi için Harcama Doğrulama Raporu Şartname Örneği
  - Ek VIII : Ön Ödeme Garanti Formu
  - Ek IX : Mülkiyet Devri Formu
  - Ek X : Geçici Tahmini Mali Rapor
- Ek G : Vergi Mevzuatı Bilgilendirme

* * *